

Datum

2025-06-05

Adress

Diarienummer

GYVF-2025-1766

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet -
Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44)
STK-2025-683**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över remissen Utbildningsdepartementet – Förbättrat stöd i skolan (SOU:44).

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att bestämmelserna i skollagen behöver förtydligas så att lärarens och förskollärarens ansvar att utforma undervisningen för elevers olika behov framgår tydligare. Nämnden har inte några invändningar till utredningens förslag om att avskaffa extra anpassningar i skolan och ersätta det med naturligt stöttande arbetsmetoder inom ramen för ledning och stimulans samt stöd inom ordinarie undervisning. Nämnden anser att det finns behov av att dokumentera de åtgärder som genomförs inom ramen för ledning och stimulans och inom ramen för stöd inom ordinarie undervisning.

Nämnden ställer sig negativ till utredningens förslag att det inte ska finnas något krav på att annat stöd ska ha getts innan en utredning om särskilt stöd inleds. Utredningsarbete bör inledas först efter att insatser på tidigare nivå i stödprocessen erbjudits och utvärderats.

Gällande elever som behöver stöd som inte är stödundervisning eller särskilt stöd föreslår utredningen att specialpedagoger och speciallärare kan finnas med i undervisningen för att ge stöd. Nämnden vill påpeka att specialpedagoger och speciallärare har olika uppdrag i skolan. Speciallärare finns redan idag i undervisningen. Specialpedagogen ger stöd till läraren att utforma undervisning och genomför utredningar inom ramen för särskilt stöd. Att enligt utredningen ge specialpedagoger

uppdrag att finnas med i undervisningen kan leda till att specialpedagogers kompetens inte används enligt professionens uppdrag.

Nämnden ser både möjligheter och risker kopplade till förslaget om stödundervisning. Det är positivt att stödundervisningen ska vara flexibel och utgå från identifierade behov. Forskningen visar att det finns risker med särskiljande stödåtgärder, såsom utanförskap, låg motivation att lära och sämre självkänsla. Dessa konsekvenser riskerar att påverka elever som vid stödundervisning, enligt utredningens förslag, kommer särskiljas från sin klass och sitt sammanhang i upp till två månader.

Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att anpassad studiegång enbart får ges om alla de möjligheter till särskilt stöd som regleras i 3 kap. är uttömda eller bedömts olämpliga. Liknande hantering efterfrågas för reducerat program inom gymnasieskolan eftersom det är en åtgärd som ofta innebär att eleven inte tar sin gymnasieexamen.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över remissen Utbildningsdepartementet – Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44). Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beaktar i sitt yttrande de delar av utredningen som bedöms påverka nämndens verksamhetsområde och som nämnden har synpunkter på.

6.1 Bestämmelserna om extra anpassningar ska avskaffas i samtliga skolformer och 6.3 Alla barn och elever ska kunna följa undervisningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att bestämmelserna i skollagen behöver förtydligas så att lärarens och förskollärarens ansvar att utforma undervisningen för elevers olika behov tydligare framgår. Utredningen anser att extra anpassningar är att likställa med överdriven individualisering, vilket hindrar grupporienterad undervisning. Enligt nämnden rymmer extra anpassningar inom ramen för lektionsdesign och på det viset liknar stödet som föreslås inom ramen för ledning och stimulans samt stöd inom ordinarie undervisning. Nämnden har inga invändningar till utredningens förslag om att avskaffa extra anpassningar i skolan och ersätta det med naturligt stöttande arbetsmetoder inom ramen för ledning och stimulans samt stöd inom ordinarie undervisning. Nämnden ställer sig positiv till förslaget att speciallärare och specialpedagoger ska ge stöd till lärare att utforma det som utredningen benämner som naturligt stöttande arbetsmetoder. Dessa arbetsmetoder ska säkerställa att alla elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att kunna följa undervisningen. Nämnden vill uppmärksamma att det främst är specialpedagogers uppdrag att ge stöd till lärare i utformning av undervisning.

Utredningen lyfter att det inte ska finnas krav på dokumentation för insatser inom ramen för ledning och stimulans samt stöd som kan behövas till enskilda elever inom ramen för den ordinarie undervisningen. Enligt gällande regelverk finns inte krav på att extra anpassningar dokumenteras. Däremot dokumenterar många huvudmän extra anpassningar för att skolorna ska kunna arbeta effektivt med stöd till elevers lärande. Nämnden finner det viktigt att extra anpassningar dokumenteras för att kunna följa upp elevers lärande samt underlätta informationsöverföring mellan olika lärare samt mellan ordinarie lärare och vikarier. Vidare förelade Skolinspektionen (beslut den 25 november 2024 dnr. 2023:5500) Malmö stad att dokumentera och lämna in extra anpassningar. Skolinspektionen hänvisade enbart till de författningsmässiga befogenheter myndigheten har att kräva underlag trots att ett dokumentationskrav inte finns i författningarna. Nämnden ser att det finns liknande behov för att dokumentera de åtgärder som genomförs inom ramen för ledning och stimulans och inom ramen för stöd inom ordinarie undervisning. Orsaken till det är att säkerställa att information kan delas mellan personal samt att det kan komma som krav från tillsynsmyndigheter. Nämnden efterlyser vägledning för dokumentation av dessa processer, vilket exempelvis kan göras inom ramen för riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation som Skolverket föreslår att ta fram i utredningen Tid för undervisning (SOU 2025:26).

Gällande elever som behöver stöd som inte är stödundervisning eller särskilt stöd föreslår utredningen att specialpedagoger och speciallärare kan finnas med i undervisningen för att ge stöd. Nämnden vill påpeka att specialpedagoger och speciallärare har olika uppdrag i skolan. Speciallärare undervisar elever som behöver stöd och finns därför redan i dagsläget med i undervisningen. Specialpedagoger ger stöd till lärare att utforma undervisning och genomför utredningar inom ramen för särskilt stöd. Att enligt utredningen ge specialpedagogen uppdrag att finnas med i undervisningen kan leda till att specialpedagogers kompetens inte används enligt professionens uppdrag.

Nämnden ser en risk att specialpedagoger och speciallärare kan användas för sådant stöd som beskrivs i utredningen Tid för undervisning (SOU 2025:26) såsom stöd vid användning av digitala verktyg. Utredningen Tid för undervisning anser att sådant praktiskt stöd bör ges av andra professioner än lärare däremot specificerar inte vilka professioner som avses.

6.5 Stödundervisning ger snabbt och flexibelt stöd

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser både möjligheter och risker kopplade till förslaget om stödundervisning. Det är positivt att stödundervisningen ska utgå från identifierade behov och att de identifierade behoven ska ha en tydlig koppling till ämnenas syfte och centrala innehåll. Nämnden vill lyfta att andra stödåtgärder än

stödundervisning kan vara lämpliga för vissa elever som riskerar att inte tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala innehåll.

Nämnden ser både möjligheter och risker kopplade till förslaget om stödundervisning. Det är positivt att stödundervisningen ska vara flexibel och utgå från identifierade behov. Nämnden anser att utredningen inte i tillräcklig omfattning beaktar forskning gällande särskiljande stödåtgärder, vilket omfattar stödundervisningen. Elever i särskiljande stödåtgärder uttrycker ofta känslor av stigmatisering, utanförskap, låg motivation att lära och sämre självkänsla, vilket påverkar skolprestationerna negativt¹. För vissa elever som kommer bedömas vara i behov av stödundervisning kan det här bli konsekvensen, när de behöver lämna sitt sammanhang, även om intentionen är att stödundervisningen ska vara ett stöd och endast vara under en begränsad period.

Enligt utredningens förslag ska stödundervisningen erbjudas i alla ämnen i de obligatoriska skolformerna men för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan föreslås att stödundervisningen endast ska omfatta svenska/svenska som andraspråk och matematik. Nämnden vill framhålla behovet av att stödundervisning även ges i engelska samt i övriga ämnen som krävs för att gymnasieexamen ska uppnås.

6.6 Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

Utredningens föreslår att det inte ska finnas något krav på att annat stöd ska ha getts innan en utredning om särskilt stöd inleds. Nämnden ställer sig tveksam till förslaget mot bakgrund av att gymnasieskolan har färre åtgärder att sätta in inom ramen för särskilt stöd än grundskolan. Det är viktigt att det säkerställs att eleven erbjudits god ledning och stimulans och övriga relevanta stödinsatser innan en anmälan till rektor om utredning för särskilt stöd görs. Nämnden anser att utredningsarbete är resurskrävande och bör inledas först efter att insatser på tidigare nivå i stödprocessen har erbjudits och utvärderats.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till förslaget om att det vid bedömning om behov av särskilt stöd ska lämnas en skriftlig anmälan till rektor och att samråd ska ske med speciallärare/specialpedagog. Nämnden efterlyser tydliggörande om sådana stödåtgärder såsom ”särskild undervisningsgrupp” och ”enskild undervisning” får ges till elever i gymnasieskolan. Enligt utredningen kan stödundervisning ges upp till två månader och ingår inte i åtgärderna för särskilt stöd. Nämnden efterlyser förtydligande om stödundervisning får ges under längre tid än två månader om en utredning om särskilt stöd bedömer att det är gynnsamt för eleven.

¹ Se exempelvis School achievement and changes in inclusive vs exclusive support over 50 years in Sweden regarding students with intellectual disabilities and special educational needs, Joanna Giota, Ilze Lace och Ingemar Emanuelsson, 2022: Scandinavian Journal of Educational Research.

6.7 Elevens stödbehov ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp

Denna åtgärd finns inte för gymnasieskolan idag. Delbetänkandet behöver tydliggöra huruvida dessa åtgärder även ska finnas inom gymnasieskolan.

6.8 Anpassad studiegång får bara ges i sista hand

Anpassad studiegång får stora konsekvenser för elevens gymnasiestudier. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig därför positiv till utredningens förslag att anpassad studiegång enbart får ges om alla de möjligheter till särskilt stöd som regleras i 3 kap. är uttömda eller bedömts olämpliga. Nämnden efterfrågar liknande hantering av reducerat program inom gymnasieskolan eftersom det är en åtgärd som ofta innebär att eleven inte tar sin gymnasieexamen. Ett liknande förtydligande om att åtgärden endast ska användas i undantagsfall och då övriga insatser för särskilt stöd är uttömda, skulle därför vara positivt.

Sammanfattande bedömning

Flera betänkanden som har remitterats under 2024 och 2025 har föreslagit att eleverna inte ska ges stöd på samma sätt som sker idag. Bland annat har det tagits upp i Tid för undervisningsuppdraget (SOU 2025:26), Kunskap för alla (SOU 2025:19) och Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18). Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser både möjligheter och risker med utredningens förslag samt anser att vissa delar behöver tydliggöras.

Nämnden bedömer att utredningens förslag är resurskrävande och kommer leda till ökad undervisningstid och behov av fler lärare, specialpedagoger och speciallärare. Ekonomiska konsekvenser och ersättning till kommuner behöver ytterligare utredas.

Ordförande

Juan-Tadeo Espitia

Förvaltningsdirektör

Anneli Schwartz